

گزارش «شرق» از منطقه گندک دماوند و ماجرای کشتار سگ‌ها

کشتن‌های بی‌حاصل

عکس‌ها، سهند تاجی، شرق

ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها که در مورد سگ‌های بلاصاحب صراحتاً عنوان شده کشتار ممنوع است، برای آن حتی کارگروهی تشکیل شده که در شهرستان‌ها، رئیس کارگروه فرماندار است و فرماندار بخش اجرایی را به شهرداری واگذار کرده است. قابل ذکر است که بدانید کشتار حیوانات فقط ۱۳ درصد جواب می‌دهد و فقط با عقیم‌سازی می‌توانیم این حیوانات را کنترل کنیم. الان هم حیفاومیل بیت‌المال صورت گرفته؛ چون حیواناتی را که عقیم شده بودند، گشتند. توجه کنید که تا سگی عقیم نشود، ما از اینجا بیرون نمی‌فرستیم و برای همین حیوانات بیرون از این مرکز همه عقیم هستند. همین هزار و ۷۰۰ سگی که کشتند، هم برای شهرداری هزینه داشته است. موضوع دیگر که در برخی صفحات مجازی محلی در موردش حرف می‌زدند که سگ‌ها به مردم آسیب زده، باید یادآور شوم که حیوان با درگیری هاری در مدت سه روز می‌میرد؛ چون این یک ویروس خطرناک برای سگ‌سانان است؛ یعنی خود حیوان زنده نمی‌ماند که منجر به خطر شود. یکی دیگر از حاضران ادامه می‌دهد: این ماجرا را کسی بر عهده نمی‌گیرد و روزی که این اتفاق افتاد، به فرمانداری مراجعه کردیم که گفتند شهرداری متولی این کار بوده و باید به شهرداری مراجعه کنید. ما به شهرداری مراجعه کردیم و گفتند اصلاً در جریان نیستیم و تفنگی برای شلیک نداریم تا چنین کاری کنیم و فقط زنده‌گیری می‌کنیم. بعد از آن با مدیریت پسماند تماس گرفتیم که گفتند اصلاً در جریان نیستیم چنین اتفاقی افتاده است. این در حالی است که چند روز قبل فردی به صورت داوطلب چند قفس برای این حیوانات درست کرده بود تا برای عقیم‌سازی و مراقبت از این سگ‌ها آماده شود؛ چون قرار بود سگ‌های شهری را برای عقیم‌سازی اینجا بیاورند. البته شهرداری هم قفس‌های بزرگی درست کرده بود، اما باعث می‌شد حیوانات از بین قفس با هم درگیر شوند و بخیه‌هایشان را بشود. برای ماجرای عقیم‌سازی حیوانات، روز سه‌شنبه با فرماندار وقت ملاقات داشتیم که چرا شهرداری را برای موضوع عقیم‌سازی حیوانات تحت فشار نمی‌گذارند که یک روز قبل از آن این اتفاق افتاد. چند روز قبل از آن نیز در پیچ‌های محلی مطالبی از جمله سگ‌ها منتشر می‌کردند و تا اول مرداد هم رئیس شورای شهر دماوند گفته بود هدف و سیاست شهری ما عقیم‌سازی و جمع‌آوری است که فراد آن روز کشتار صورت می‌گیرد. حتی معاون فنی و عمرانی فرمانداری نیز عنوان کرده بود ما فقط می‌خواهیم بر اساس دستورالعمل سگ مفید و غیرمفید را غربالگری کنیم؛ ولی در واقع این اتفاق نیفتاد و از ساعت شش صبح افرادی اینجا آمدند و حیوانات را کشتند. اصلاً برنامه این بود که سگ‌های شهری جمع شوند و آنها را عقیم کنیم؛ چون تمام سگ‌های اینجا عقیم شده بودند. به شهرداری مراجعه کرده بودیم که با توجه به اینکه می‌گویید اعتراض مردم زیاد شده، سگ‌های سطح شهر را جمع‌آوری کنید و ما هم اعلام آمادگی کردیم تا با کمک همدیگر عقیم‌سازی حیوانات انجام شود. حرف ما این بود که وقتی سگ را جمع می‌کنید و اینجا می‌آورید، در واقع زادوولد را زیاد می‌کنید و باید سگ به جای اول خود برگردد و اصل قضیه کنترل جمعیت این حیوانات است. حامی دیگری در پایان اضافه می‌کند: حال که چنین اتفاقی افتاده، لازم به ذکر است یک روز قبل از کشتار سگ‌ها، رئیس شورای اسلامی شهرستان دماوند اظهار کرد برنامه این است که سگ‌ها از سطح شهر جمع‌آوری و بعد از عقیم‌سازی و بلاک‌کوبی در گندک، مجدداً در شهرهای خودشان ساماندهی شوند. آقای مهندس رضایی‌مهر، معاون عمرانی فرماندار نیز اعلام کرد یک طرح جمع‌آوری ۱۰۰ هزار سگ ساماندهی سگ‌ها را داریم و دنبال این نیستیم که این سگ‌ها کشته شوند. ضمناً همان‌طور که گفتیم، روز سه‌شنبه هم با فرماندار وقت ملاقات گرفته بودیم تا ضمن اعلام آمادگی جهت همکاری، درخواست کنیم چرا شهرداری را برای عقیم‌سازی و واکسیناسیون سگ‌ها تحت فشار نمی‌گذارید؛ چون در مراجعه به شهرداری متوجه شدیم بودجه فقط برای زنده‌گیری در نظر گرفته شده، اما برای عقیم‌سازی هیچ بودجه‌ای تصویب نشده است و اصلاً برنامه این بود که سگ‌های شهری جمع‌آوری شوند و آنها را عقیم‌سازی کنند؛ چون تمام سگ‌ها در گندک عقیم شده بودند. الان تمام کارهایی که انجام شده، حتی برخلاف دستورالعمل کنترل جمعیت حیوانات سال ۸۷ است که از ۱۲ سال پیش بازنگری نشده دارای نواقص بسیار است. در واقع یک مدیریت ناآگاهانه اتفاق افتاده که می‌خواهند یک مسئله پیچیده به نام کنترل جمعیت سگ‌ها را با یک راه‌حل ساده یعنی کشتار با سلاح گرم حل کنند؛ در صورتی که ایران عضو سازمان جهانی بهداشت حیوانات (دام) بوده و متعهد به رعایت دستورالعمل‌های مورد تأیید آن سازمان در کنترل جمعیت سگ‌هاست و استفاده از چنین روش‌هایی بیشتر به‌خ‌کشیدن خشونت خواهد بود تا اینکه راهی برای کنترل جمعیت سگ‌ها باشد.

سازمان‌های معتبر جهانی ناکارآمدی کشتار را تأیید می‌کنند

مجتبی طباطبایی، پژوهشگر محیط زیست، به «شرق» می‌گوید: توجه کنید که کشتار حیوانات در هیچ‌کدام از دنیا نتوانسته منجر به کاهش جمعیت سگ‌ها شود. این در حالی است که رسانه‌ها و مطبوعات کشور ادعا می‌کنند روش‌های حذف فیزیکی می‌تواند منجر به کاهش جمعیت سگ‌ها شود، اما هیچ پژوهش معتبری یا منابع علمی‌ای چنین ادعایی را تأیید نکرده است. حتی سازمان‌های معتبر جهانی هم ناکارآمدی کشتار را تأیید می‌کنند. همچنین کشتار سگ‌ها هرگز صددرصد جمعیت را از بین نمی‌برد و در شدیدترین نوع کشتار، ۶۰ درصد را از بین می‌برد. مشکل دیگر که بهانه کشتار هم خواهد بود، هاری و گزش است که طبق بسیاری از منابع بین‌المللی، کشتار تأثیری بر آن نداشته و طبق اعلام انستیتو پاستور ایران از ۱۰۰ مورد هاری هفت مورد آن به سگ دارای سرپرست مربوط است. همچنین طبق تخمین سرانگشتی حامیان منطقه، جمعیت سگ‌ها هر روز ۷۰۰ فرد بوده، ولی در پی آن حادثه تعدادی فرار کردند و با وجودی که معمولاً فقط ۶۰ درصد را می‌کشد، چون تراکم جمعیت سگ‌ها در آن بخش بالا بوده، تعداد کشته‌ها بیشتر است. با این وجود، عدم پذیرش اجتماعی و آسیب روحی و روانی برای هر برنامه کشتار بر حامیان حیوانات و حتی بیمانکار و بی‌حاصل‌بودن برنامه کشتار در این نوع اتفاقات وجود دارد.

بلاصاحب شهرستان‌های دماوند و پردیس به چشم می‌خورد. بعد از پیاده‌شدن از ماشین چند سگ با رنگ‌های گوناگون دور ماشین می‌چرخند و گاهی صورتشان را به دست یا لباس افراد حاضر نزدیک می‌کنند. جلوی در این نگاهگاه هر چند متر سگی کوچک یا بزرگ دیده می‌شود. خانمی که جزء حامی‌های این مرکز است، با لبخندی می‌گوید «تا چند روز پیش تعدادشان خیلی بیشتر از این بود. آن‌قدر زیاد بودند که نمی‌شد راحت از بین‌شان حرکت کنیم و حالا خیلی کم شده‌اند». همان‌جا پلیس نیروی انتظامی مستقر شده و یکی از حامی‌ها در تفرقات تا از پلیس اجازه بردن غذا و آب برای حیوانات انتهای جاده را بگیرد و البته پلیس هم در حال پیگیری برای کمک به این فعالان است. وارد نگاهگاه که می‌شویم سگ‌های بزرگ و کوچک دورتادور ما را می‌گیرند. محیطی که با قفس‌های بزرگ از هم جدا شده است و در این قفس‌ها سگ‌های تحت درمان نگهداری می‌شوند و در بین آنها چند سگ و توله‌های چندروزه‌اش هم زندگی می‌کنند. انتهای این‌فضا اتاقکی برای جراحی این حیوانات وجود دارد و چند سگ هم آنجا نگهداری می‌شوند، یکی از حامی‌ها گوشه‌ای می‌نشیند و سگ‌های بیمار را در آغوش می‌گیرد.

بیشتر این سگ‌های بلاصاحب، نامی ندارند و عسل سگی قهوه‌ای‌رنگ که به نظر می‌رسد از بقیه حیوانات اینجا پرچین‌چوش‌تر است و مثل بسیاری دیگر از این حیوانات بدنش پر از کتله شده، خانمی جوان که یکی از داوطلب‌های مجموعه است، با آرامش یکی‌یکی این کتله‌ها را از بدن سگ جدا می‌کند و بعد هم دیوارهایی آغشته به خون این حیوانات را که از روز کشتار به جای مانده، نشان می‌دهد. لابه‌لای زباله‌های دیوار این مرکز، لکه‌های بزرگی از خون دیده می‌شود که بخشی از آن به دیوار هم مالیده شده است. یکی از این فعالان محیط‌زیستی می‌گوید «وقتی تیراندازی شده، این حیوانات ترسیدند و اینجا بین این بلوک‌ها پناه آوردند که تعدادی از آنها هم زخمی بودند، از خون‌های ریخته‌شده مشخص است؛ ولی انگار همین‌جا گیرشان آوردند و کشته شدند».

آفتاب ظهر به شکل عمود بر این زمین خاک‌سی می‌تابد و همچنان یکی از حامی‌ها منتظر دستور پلیس است تا بتواند برای سگ‌های انتهای جاده آب و غذا ببرد، ما هم صبر می‌کنیم تا همراه حامی‌ها به آن بخش جاده برویم و محل دفن اجساد سگ‌ها را از نزدیک ببینیم. جایی که طبق گفته برخی فعالان این حوزه چون به‌خوبی اجساد دفن نشدند، می‌توان نشانه‌های آن را به‌خوبی رؤیت کرد؛ اما تنها برای انتقال آب و غذا موافقت می‌شود؛ ولی هنگام برگشت همچنان تعدادی سگ در کنار جاده نشسته یا خوابیده‌نظاره‌گر عبور ما بودند، سگ‌هایی که شاید عاقبتی مانند دیگر حیوانات این محله داشته باشند که تاکنون هیچ ارگانی مسئولیت کشتارشان را قبول نکرده است.

مخالف دستورالعمل خودشان عمل کردند

یکی از حامی‌های حاضر در این مرکز عقیم‌سازی و نگاهگاه سگ‌های بلاصاحب شهرستان‌های دماوند و پردیس به خبرنگار «شرق» می‌گوید: سال ۹۹ اینجا هزار قلاده سگ را عقیم کردند، در واقع هر چیزی که در این منطقه می‌بینید، عقیم‌شده هستند و از سال قبل تا الان هم ۷۰۰ قلاده دوباره عقیم شده است. از بین اینهایی که کشته شده، باز حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ تا هم غیرعقیمی بوده و مجموعاً حدود دو هزار سگ اینجا بوده است؛ در صورتی‌که وقتی الان این جاده را می‌بینیم، کمتر از ۲۰۰ سگ وجود دارد. البته به جز حیوان‌هایی که داخل مرکز حضور دارند و تحت مراقبت هستند و احتمال دارد تعدادی از سگ‌ها که فرار کردند، در روزهای آینده دوباره به این جاده برگردند.

طبق صحبت‌های این حامی دوشنبه، سوم مردادماه ساعت پنج‌ونیم صبح برای کشتار سگ‌ها جاده بسته شده و اضافه می‌کنند: حتی وقتی بعضی از ما را که ساعت هفت صبح و برخی دیگر ۹ تا ۱۰ رسیدیم، راه ندادند تا ساعت ۱۲ که کارشان تمام شود. انتهای این جاده را هم که جلو برویم، محل دفن پسماند است که از قبل یک گودال بزرگ کنده بودند که هر چه کشتار صورت گرفته را آنجا خاک کردند و حالا هم اجازه تردد نمی‌دهند. حتی می‌خواهیم برای این حیوانات آب و غذا ببریم، اجازه نمی‌دهند. درواقع الان از ما می‌خواهند مرکز خلوت باشد و تردد زیادی به آن صورت نگیرد، برای همین فعالیت‌مان چند روزی است که محدود شده است.

یکی دیگر از حامی‌ها می‌گوید: حتی به دلیل اینکه نتوانستند درست صحنه‌سازی کنند، وقتی که اجساد را خاک کردند، جسد چند سگ بیرون از خاک مانده بوده که برخی از آن عکس تهیه کرده بودند، در کنارش هم که پوکه‌هایی را که به این حیوانات شلیک شده، پیدا کردند. این در حالی است که سال ۸۷ دستورالعملی تدوین شده که در بند ۱۵

برای نگهداری این حیوانات هم تهیه کرده بودند. همچنین بعد از کشتار این حیوانات فعالان محیط زیست منطقه از مقامات پیگیری کرده بودند که نتیجه‌ای حاصل نشده و یکی از آنها می‌گوید «این ماجرا را کسی برعهده نمی‌گیرد و روزی که این اتفاق افتاد، به فرمانداری مراجعه کردیم که گفتند شهرداری متولی این کار بوده و باید به شهرداری مراجعه کنید که ما به شهرداری مراجعه کردیم و گفتند اصلاً در جریان نیستیم و تفنگی برای شلیک نداریم تا چنین کاری کنیم. فقط زنده‌گیری می‌کنیم. بعد از آن با مدیریت پسماند تماس گرفتیم که گفتند اصلاً در جریان نیستیم که چنین اتفاقی افتاده». این در حالی است که سال ۸۷ یک دستورالعملی تدوین شد که در بند ۱۵ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها که درباره سگ‌های بلاصاحب صراحتاً عنوان شده کشتار ممنوع است و حتی مجتبی طباطبایی پژوهشگر محیط زیست هم اشاره می‌کند هیچ پژوهش معتبر یا منابع علمی‌ای چنین ادعایی را تأیید نکرده که کشتار این حیوانات اثر مثبت خواهد داشت، حتی سازمان‌های معتبر جهانی هم ناکارآمدی کشتار را تأیید می‌کنند.

هنوز اثر کشتار حیوانات پابرجاست

خبری از اجساد حیوانات روی زمین نیست، همه را در گودالی بزرگ خاک کرده‌اند تا نشانی باقی نماند، اما با کمی تأمل می‌توان نشانه‌های این کشتار دسته‌جمعی را در این بیابان بی‌آب‌وعلف پیدا کرد، از لکه‌های خون به‌جامانده بر دیوارهای کنار اقامتگاه حیوانات تا جسد سگی قهوه‌ای‌رنگ که در پایین دره‌ای خودنمایی می‌کند، همه چیز و حتی منع تردد در بخشی از جاده که کشتار بیشتر انجام شده، همه نشان از اتفاقی تازه دارد. جاده‌ای که همیشه مملو از سگ‌های بلاصاحب بوده و هرکدامشان با شنیدن صدای ماشین‌های در حال تردد چند متری را دنبال آن می‌دویدند حالا فقط تعداد محدودی از آنها در گوشه و کنارش دیده می‌شوند. حیواناتی که تعداد قابل توجهی از آنها به هدف کنترل جمعیت در صبح سوم مرداد با شلیک گلوله کشته شدند.

انتهای این مسیر بیابانی، بخشی از روستای گندک دماوند به مرکز پسماند شهرداری می‌رسد که قبل از رسیدن به آن، ساختمان مرکز عقیم‌سازی و نگاهگاه سگ‌های

نسترن فرخه: خبری از اجساد حیوانات بر روی زمین نیست، همه را در گودالی بزرگ خاک کرده‌اند تا نشانی باقی نماند، اما با کمی تأمل می‌توان نشانه‌های این کشتار دسته‌جمعی را در این بیابان بی‌آب‌وعلف پیدا کرد، از لکه‌های خون به‌جامانده بر دیوارهای کنار اقامتگاه حیوانات تا جسد سگی قهوه‌ای‌رنگ که در پایین دره خودنمایی می‌کند، همه چیز و حتی منع تردد در بخشی از جاده که کشتار بیشتر انجام شده، همه نشان از اتفاقی تازه دارد. سوم مرداد ماه خبر کشتار تعداد زیادی سگ بلاصاحب منطقه گندک دماوند در رسانه‌ها سروسزدا کرد، ماجرای که طی این سال‌ها همیشه مورد بحث فعالان محیط زیست بوده و بسیاری از کارشناسان امر، گزارسانی بدون مدیریت به این حیوانات را عاملی بر افزایش تعدادشان می‌دانند. حیواناتی که به دلیل عدم مدیریت صحیح پیش از اندازه زاد و ولد می‌کنند و بعد هم کشته می‌شوند، طبق نظر یکی از حامی‌های منطقه گندک در سال ۹۹ اینجا هزار قلاده سگ عقیم شدند. در واقع هر چیزی که در این منطقه دیده می‌شود عقیم شده است و از سال قبل تا الان هم ۷۰۰ قلاده دوباره عقیم شده‌اند، از بین اینهایی که کشته شده‌اند باز حدود ۳۰۰، ۴۰۰ قلاده هم عقیم‌نشده بوده‌اند و در مجموع حدود دو هزار سگ اینجا بوده است، در صورتی‌که وقتی الان این جاده را می‌بینیم کمتر از ۲۰۰ سگ وجود دارد. البته به جز حیوان‌هایی که داخل مرکز حضور دارند و تحت مراقبت هستند. اما سرپرست اداره محیط زیست شهرستان دماوند در روزهای گذشته اعلام کرده بود «این خبر را تکذیب می‌کنیم چراکه اصلاً امکان کشتار این تعداد سگ به یکباره وجود ندارد. تعداد سگ‌های کشته‌شده کمتر از ۵۰ سگ است، کل سگ‌های آن منطقه به هزار و ۷۰۰ سگ نمی‌رسد و تعداد سگ‌های موجود در پناهگاه نیز حدود ۴۰۰ قلاده است». در صورتی‌که بنا بر اظهارات حامی‌های این مرکز بیش از هزار و ۷۰۰ سگ در منطقه گندک کشته شدند که اغلبشان هم عقیم شده بودند، در واقع با وجود هزینه برای عقیم‌کردن این حیوانات، چندی بعد اقدام به کشتن همان حیوانات کردند، در صورتی‌که طی پیگیری روزهای قبل این کشتار، قرار بوده شهرداری حیوانات بلاصاحب شهری را با کمک فعالان برای عقیم‌سازی جمع‌آوری کند و حتی قفس‌هایی

ماهنامه الکترونیکی کلید سلامت

با مدیر مسئولی دکتر کاهران باقری لنکرانی
سردبیر: دکتر سعید شهبازی

شماره شهریور

health_key_journal @ اینستاگرام

hkj.sums.ac.ir وبسایت